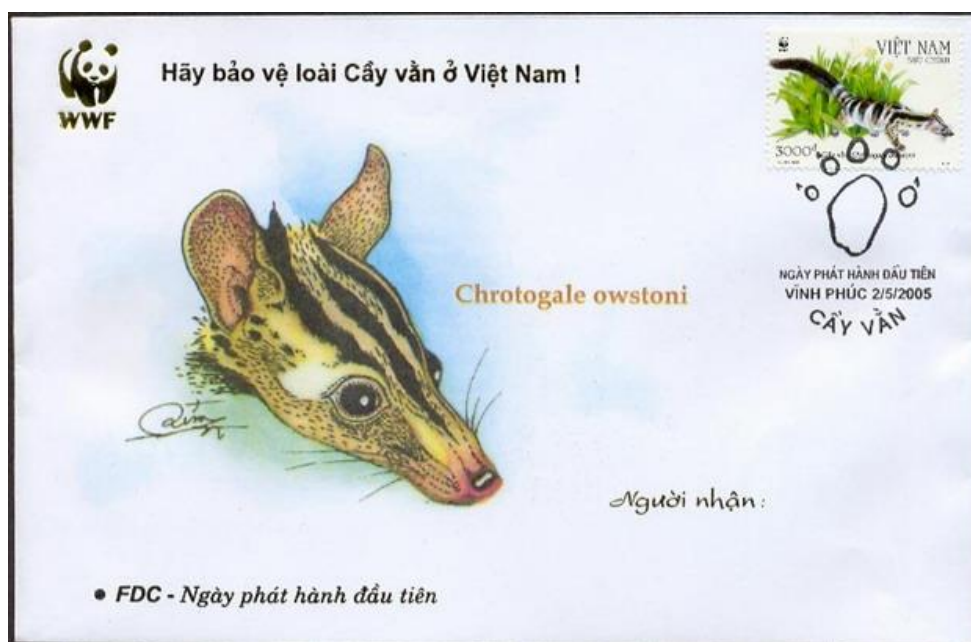
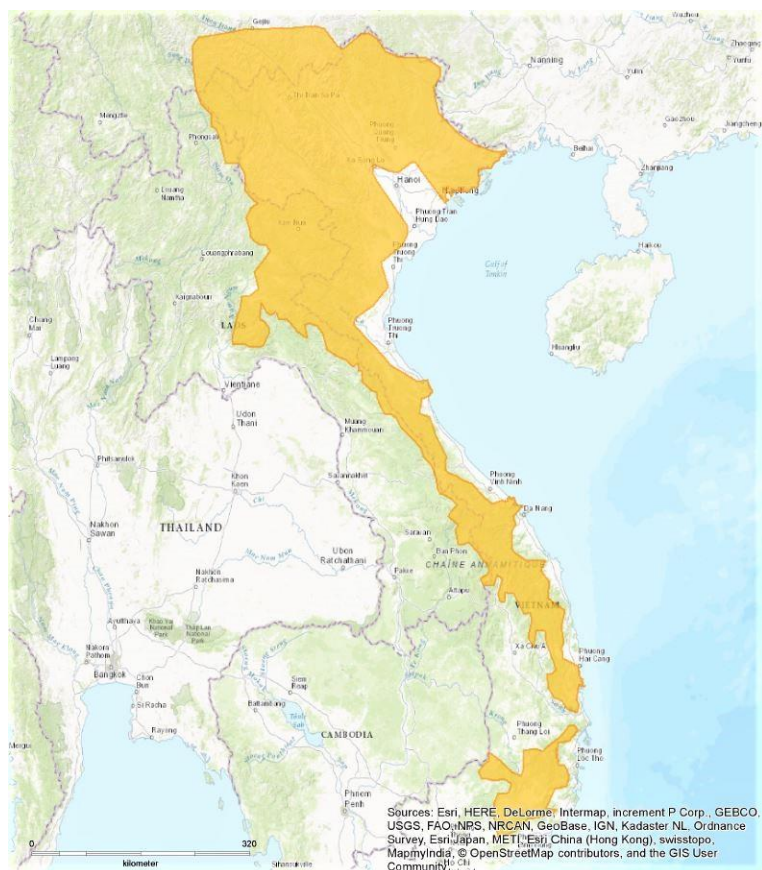

TÄPIK-VÖÖTTSIIBET (*Chrotogale owstoni*)

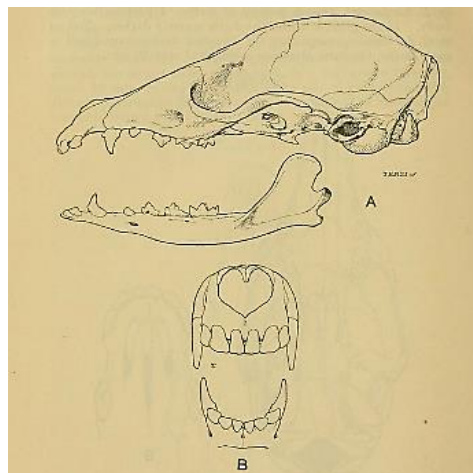

Täpik-vööttsiibet (*Chrotogale owstoni* – nimetatud metsloomade koguja Alan Owstoni (1853-1915) järgi) on Vietnamist, Laose kirdeosast ja Lõuna-Hiinast pärit tsiibetlane ehk kärpkaslane. Ta on üks väikseima levilaga kiskja Aasias.

Levila Maailma Looduskaitseliidu (IUCN) punase nimistu andmebaasist:

Algselt asustas täpik-vööttsiibet igihaljaid, laialehiseid ja bambusemetsi 2800 m kõrgusel, kuid ta saab hakkama ka mõningase inimtegevuse käigus muudetud metsaaladel, raiesmikel ja metsatukkades. Eelistab veekogude lähedust ja vajadusel ronib puude otsa. Inimasustust ei pelga, võib elada külade ligiduses ja tungib jäätmeid otsides ka majadesse.

Täpik-vööttsiibet on keskmise suurusega: pikkus koos sabaga 90–105 cm, kaal 2–4 kg. Karvastik on hallikas või pruunikas kontrastsete tumedate vöötidega kehal ning tähnidega jäsemel. Saba on pikalt tume, vaid tüvikuosa vöödiline. Lõikehambad on kiskja kohta ebaharilikud: laiad, tihedalt üksteise kõrval ja kaarjalt paigutunud.

Ta on öine jahimees, kes siirdub toiduotsingule videvikus ja naaseb järgmise päeva varahommikul. Saagi tabab oma pika koonu ja esikäppade abil lehtede all ja pinnases olevaid selgrootuid välja kaevates. Täpik-vööttsiibeti toiduks looduses on peamiselt vihmaussid, lisaks sööb väikesi selgroogseid, selgrootuid ja puuvilju. Tehistingimustes sööb ka veise- ning kanaliha ja banaane.

Paaritumine leiab aset jaanuarist märtsini, aga võib kesta ka novembrini. Tiinus 75–90 päeva, poegi 1–3. Aastas üks kuni kaks pesakonda. Vastsündinud täpik-vööttsiibet kaalub 75–88 g.

Täpik-vööttsiibeti elust looduses on väga vähe teada. Uru kaevab tihedasse võssa suurte puutüvede alla või teeb puuõõnde, kivide vahele või looduslikku pinnaseauku. Territooriumi tähistab sabaaluste lõhnanäärmete ebameeldiva lõhnaga eritisega. Looduses arvatavasti eraklik, kuid tehistingimustes võib elada ka grupis.

Maailma Looduskaitseliidu punase nimistu (IUCN Redlist) 2016. aasta andmetel kuulub täpik-vööttsiibet väljasuremisohus olevate liikide kategooriasse, prognoos on vähenev.

Täpik-vööttsiibetit ohustab:

- küttimine (suur nõudlus ulukiliha järele; traditsioonilise ida meditsiini tarbeks; suveniiri- ja lemmikloomakaubanduse vajadusteks)
- elupaikade kadu ja killustumine (põllumajanduse pealetung, monokultuuride kasvatamine, teedehitus, veekogude paisutamine, kaevandamine, metsaraie, koduloomade karjatamine, turismiarendus, vilets maakasutuse planeerimine ja võimalik, et ka kliima soojenemine)

- väikeste isoleeritud asurkondade teke
- haiguspuhangud
- liigi vähene uuritus (seisukorra, ökoloogiliste vajaduste ja leviku andmete vähesus)

Cuc Phuongi rahvusparkis Vietnamis asuv kiskjate ja pangoliinide kaitseprogramm korraldab koostöös erinevate loomaaedade, sealhulgas Newquay loomaaiaga Inglismaal täpik-vööttsiibetite rahvusvahelist kaitse- ja paljundusprogrammi.

Vietnamis Hanois aprilli algul (1.–4.04.2019) peetud seminari tulemusel pandi kokku 10-aastane tegevuskava täpik-vööttsiibeti kaitse ja säilimise tagamiseks. Tallinna Loomaaia ettepanekul toetas Tallinna Loomaaia Sõprade Selts tegevuskava koostamist 5000 euroga.